

Mit tanul a gyerek a néptáncon kívül?

A néptánc általában nemzedékről nemzedékre hagyományozódik – aki egyszer beleszöppent, azt többé nem ereszt. A szülők nyomában ott bukdácsolnak a gyerekek, aztán a gyerekek barátai is. Mire kikerülnek, pár fontos dolgot biztosan megtanulnak a néptáncosok: közösségben létezni, valamint azt is, mitől férfi a férfi, és mitől nő a nő. Ez pedig nem kevés tudás manapság.

Neuwirth Annamária néptáncpedagógus-koreográfussal, közösségépítővel, a Bihari János Művészeti Iskola igazgatójával beszélgettünk erről.

– A népzene, népi hagyomány benne volt a család értéktárában, vagy a néptáncos közösségben tanulta?

– Benne volt. Nagycsaládban nőttem fel, öten voltunk testvérek. Édesanyám örökké énekelt, mondókázott, rengeteg dalt tudott. Az udvarbeli gyerekek is gyakran átjöttek hozzánk, mert nálunk mindent lehetett. Ez Debrecen városában volt, öt percre az Arany Bikától és a piactól. Tizenévesen még a földön hasaltam, és a fiúkkal golyóztunk. Anyukám varrónő volt, otthon dolgozott, és a munka mellett foglalkozott velünk. Csinált nekünk bábszínházat, ő írta a meséket, a dramaturgiát is, bábukát készítette, a nagyobbaknak ő tartott bábelőadást, Nekem már a nővérem játszott. A nagybátyám építette és festette a díszleteket Anyukám azt is fontosnak tartotta, hogy március 15-ét is megünnepeljük a családban. Széles kokárdát, Petőfi képet tett ki az ablakba, és mindnyájunknak kellett készülni valami ünnepi produkcióval. Szavalóversenyt rendezett az udvarbeli és rokon gyerekeknek, a szülőkből állt a zsűri, és ők adták össze a díjakat is. Rengeteget mesélt a háborúról, amelyben két fivére meghalt, a harmadik hadifogságba került. Egy testvéremet is bombatalálat érte, úgymond „helyette” születtem én. Az árván maradt unokatestvéreinket is mindig segítettük, sokszor nyaraltak nálunk. Egyáltalán, minket arra nevelt édesanyánk, hogy mindig segíteni kell másoknak. Nemcsak én vittem tovább az ő szerepét a családban, hanem a középső bátyám, és amíg élt, a nővérem is. Az unokáimmal sokat énekelünk, verselünk, mondókázunk. Ha álmomból ébresztenek, akkor is el tudom mondani az édesanyámtól tanult ringatókat, ölbéli játékokat. Ezek nagyon fontosak, nemcsak megvigasztalódik az a kicsi, ha elesik, és ölebe vesszük, ringatjuk, hanem sok mindent megtanítunk ezekkel a dalocskákkal az életről, észrevétlen. A nagyobbik unokám naponta az ágyamban issza meg reggel a kakaót. Viszem őket – sőt, a testvérem unokáit is – színházba, táncelőadásokra, koncertekre. Minden évben szervezünk nagycsaládi találkozót, ahol 30-40-en vagyunk. Ezeket a fiatalok is igénylik, mert, ahogy mondják, mindig jó sztorikat mondunk a gyerekkorunkról. Születésnapokon is együtt vagyunk, társasjátékozunk, beszélgetünk.

– Azt nem lehet mondani, hogy ebben a családban unatkozott, vagy élmények hiányában lett volna...

– Nem, de a családon kívül is sok mindent csináltam: mindannyian tanultunk zenét, én hegedültem,

kórusba jártam, mellette elkezdtem táncolni és úszni. Amikor ez mind már nem ment együtt, a zeneiskolát hagytam abba. Nagyon sajnáltam, mert fantasztikus énektanárom volt. Meghívta Kodályt is a zeneiskolába, én vittem neki az emlékkönyvet, hogy írjon bele. Kodály az ölébe ültetett, és addig nem írt a könyvbe, míg le nem szolmizáltam, amit elénekelt. Az énektanárnóm vitt be a Csokonai Színházba gyerekszereplőnek. Voltam utcagyerek a Carmenben, Mustármag a Szentivánéji álomban. Gyerekként énekeltem a Kodály Kórusban is.

– Miért a táncot választotta?

– Ennek személyes okai is voltak, de leginkább a tánc vonzereje döntötte el. Nagyon jó közösséget találtam a Debreceni Népi Együttesben. Akkor kerültem középiskolába, és a nagyok azonnal elkezdtek minket istápolni: segítettek megtanulni a táncokat, énekeket, és figyeltek az iskolai tanulásunkra is. Én aztán 1975-ben elkerültem onnan, de a mai napig találkozunk, valahányszor hazamegyek Debrecenbe. Negyven év után is megvan a kötődés közöttünk.

– A nemi szerepek mikor bukkannak elő a táncban és a gyerekjátékokban?

– Én minél hamarabb szeretem belevinni. A kicsiknél még, amikor olyan játékokat játszunk, amelyekben párt kell választaniuk – forgózásnak, spórpozásnak (minden vidéken másképp) hívják ezeket –, olyankor a fiúk erőfölénye miatt még nem bánom, ha azonos neműt választanak a gyerekek, nehogy baleset történjen. De a többi párválasztó játékban – ilyen például az „elvesztettem zsebkendőmet” már arra biztatom őket, hogy a fiú lányt válasszon és fordítva, ne a havert meg a barátnőt. Ha ezt kicsi korban megszokják, természetes lesz később, hogy a táncban is vegyes párokat alakítsanak. Könnyebben megtanulják a fiúk, hogyan vezessék a lányt,

bátrabban megfogják a lány derekát, kezét. Az improvizálást is minél korábban tanítjuk, ahogy az írásban gyakorolják, hogy A-t meg a B-t hogyan kell összekötni, ugyanígy a táncban is meg kell tanítani, hogy a csárdás után hogyan következik a cifra, illetve fordítva, hogyan kötjük ezeket össze. Egyedül könnyebb, de amint ketten csináljuk, az egyiknek vezetnie kell. És a magyar néptáncban a fiú vezet, a lánynak pedig követnie kell. De ez ugyanígy van a rock and rollban is. Ha már tudják az alaplépéseket, elereshetik a fantáziájukat, és megmutathatja a fiú, hogyan tud irányítani, akár egy dobantással. Mivel elég temperamentumos vagyok, sokszor megkérdeztek tőlem, hogy engem irányítottak a fiúk, vagy én szoktam irányítani. Amikor hozzám odajött egy fiú és megfogott, akkor én tudtam, hogyan kell viselkedni. Szerencsére a felnőtt együttesben olyan párajaim voltak, hogy fel sem merült, hogy én vezessek. Amikor pedig tanítottam, megmutattam a fiúknak, hogy mit kellene éreznem ahhoz, hogy úgy mozduljak, ahogy ő szeretné.

– *Kiskamaszként, amikor olyan esetlenek a lányok meg a fiúk is, és borzasztóan zavarban vannak a másik nemtől, azok számára, akik táncolnak, a fizikai közelség sokkal természetesebb lehet. Látszik ez abban, hogy felszabadultabbak egymás társaságában, vagy küzdelmes őket összeszoktatni?*

– Nem küzdelmes. Gyakran elmondom nekik: „Semmi bajod nem lesz, ha hozzád ér egy fickó. Ha valami zavar, mondd meg neki, de fontos hogy meg kell érezned a párod szagát, hogy bírod, vagy nem bírod!” Nem az izzadságszagról beszélek, természetesen.

– *Hanem a kémiáról...*

– Igen. Hogy érezzék, passzolnak-e egymáshoz.

– *Miben jelent még előnyt a néptánc a mai gyerekeknek?*

– Úgy látom, hogy sokkal kevesebbet kapnak otthon. A mai szülők azt gondolják, hogy „majd a bölcsőde, az óvoda és az iskola mindent megtanít”. Még köszönni sem tudnak – nemcsak a gyerekek, a szülők sem –, és borzasztó keveset beszélgetnek velük otthon. Már egy kedves szótól, egyszerű kérdéstől kinyílnak. A felnőtteken is látom, hogy mennyire igénylik a beszélgetést, miközben a gyerekeikre várnak, pezsgő társasági életet élnek a várostermeinkben. Akik ide járnak táncolni, azoknak nagyon sokat számít, hogy együtt énekelnek, együtt izzadnak órákon keresztül, és nemhogy elégük lesz egymásból, hanem egyre többet kívánnak. Ezért is járnak táborba, kirándulásokra. Szervezünk nekik farsangot, nagy közös sportnapokat, kézműves foglalkozásokat, társasjátékozunk. Sokszor bevonjuk a szülőket is, beszélgetünk, eljönnek a régi táncosaink is, mindig van néhány újszülött, akiket elhoznak bemutatni.

**Mucsi Jánossal
Foltin Jolán
Katonabúcsú című
koreográfiájában**
(forrás: Neuwirth
Annamária)

– *Kell, hogy ügyes legyen a gyerek, vagy mindenkit felvesznek a művészeti iskolába?*

– Van felvételi: egy-két ritmusgyakorlatot csinálunk, hogy kiderüljön, van-e minimális ritmusérzék a gyerekeknek, de ez is jól fejleszthető. Volt olyan szolista, akinek két-három évig még az alaplépéseket sem tudtam megtanítani. Később erős gyerek volt, még a fiúkhöz képest is. Azok kedvéért, akik ügyetlenebbek, olyan bevezető, bemelegítő gyakorlatokat csinálunk, amelyektől ügyesednek és a mozgáskoordinációjuk is javul. Persze van olyan gyerek, akinek azt mondom, hogy menjen inkább énekelni. Mindenki javítható, de ha érzem, hogy a táncban nem lesz sikerélménye, és mindig a hátsó sorban marad, akkor inkább megmondom, hogy szerintem nem ez az ő útja. Azzal nincs gondunk, hogyan tartjuk meg a gyerekeinket, inkább azzal, hogy túlságosan is összeszoknak. Amikor eljön az ideje, hogy továbblépjének a nagy együttesbe, de némelyikük nem olyan színvonalon táncol, hogy bekerüljön, akkor nem mennek el máshová. Pedig több egyetemi táncscsoporttal is jó a kapcsolatunk.

– *A közösséghez jobban kötődnek, mint a tánchoz?*

– Igen, ez gyakori. A nehezen beilleszkedő gyerekek egyébként nem biztos, hogy a tánc a legjobb közeg. Van, aki énekkarban vagy kosárlabdacsapatban találja meg leginkább azt a helyet, ahol jól érzi magát. A lényeg, hogy valamilyen közösséghez tartozzanak a gyerekek, amelyben alkalmazkodni kell egymáshoz, és erős közös élmények érik őket.

Mihalicz Csilla

Forrás: hogyanmondjamelneked.hu